

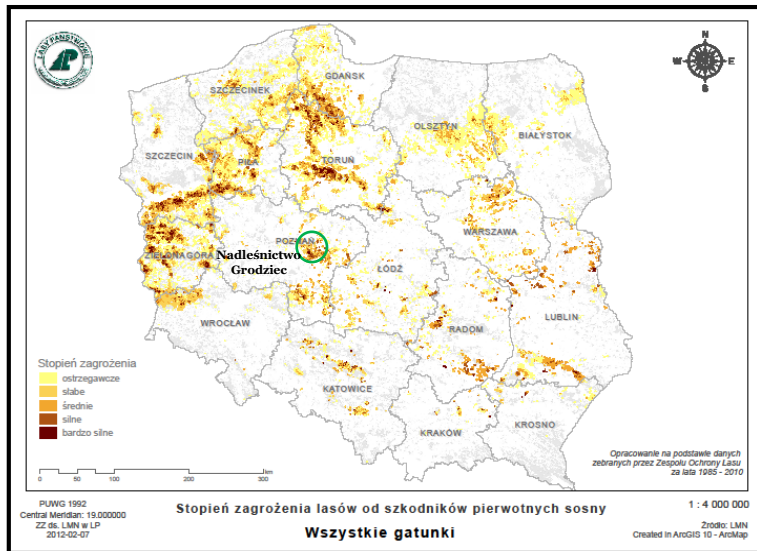

Las Państwowe

Narada Urzędzeniowa
w sprawie
Planu Urządzenia Lasu (PUL)
dla Nadleśnictwa Grodziec
na lata 2028-2037

Grodziec, 25.03.2026 r.

Na podstawie potencjalnego zagrożenia od
szkodników pierwotnych sosny oraz
historycznie udokumentowanych
powierzchni gradacyjnych,
w 2024 r. uzgodniono lokalizację dla
298 stałych partii kontrolnych.

Aktualnie obowiązującą metodą jesiennych poszukiwań

szkodników pierwotnych sosny na terenie

nadleśnictwa jest **metoda dwóch drzew**.

Nadleśnictwo przeprowadza co roku prace prognostyczne

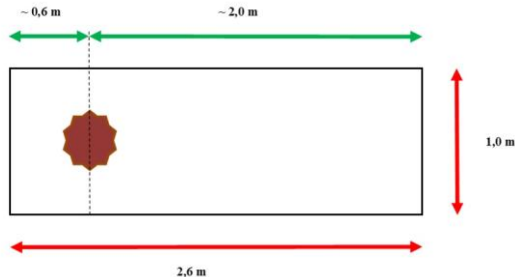
w celu kontrolowania zagrożenia ze strony

szkodników pierwotnych. Materiał zebrany w ściółce jest

przekazywany do Zespołu Ochrony Lasu w Łopuchówku

w celu wykonania analizy i sporządzenia prognozy

zagrożenia.

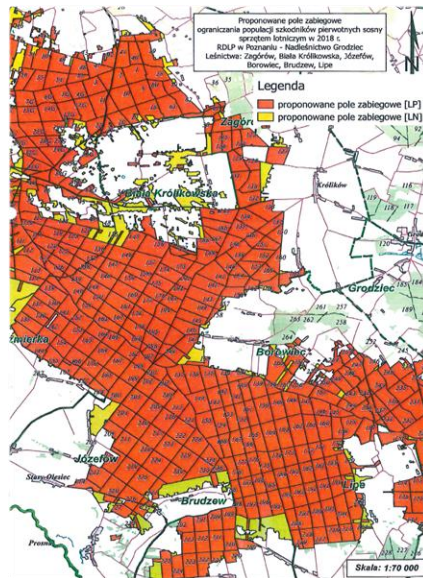
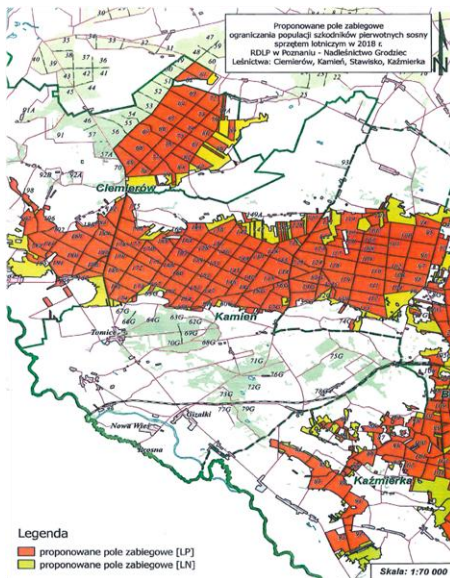
Ryc. 2c. Schemat wyznaczonej powierzchni próbnej podczas jesiennych poszukiwań szkodników liściożernych sosny metodą dwóch drzew, – drzewo.

W latach **2018 – 2025** na terenie Nadleśnictwa Grodziec stwierdzano wzmożone występowanie aż 4 podstawowych gatunków zaliczanych do szkodników pierwotnych sosny:

- ☞ **strzygoni choinówki,**
- ☞ **barczatki sosnowki,**
- ☞ **boreczników sosnowych,**
- ☞ **brudnicy mniszki.**

Są to foliofagi czyli owady zjadające liście/igły. To gąsienica stanowi kluczowe zagrożenie, ponieważ żerując pozbawia drzewo igieł.

Zabiegi ograniczające populację szkodników pierwotnych sosny w 2018r.

Strzygonia choinówka *Panolis flammea* Den. et Schiff.

- występowanie w latach: **2018 - 2019** oraz **2024**;
- zwalczanie w latach: **2018** (16 006,98 ha)
oraz **2019** (3 927,60 ha).

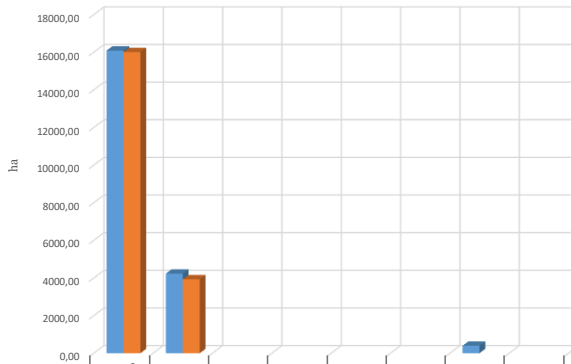

Fot. Marek Wyszomirski

www.zololisztyn.lasy.gov.pl

Strzygonia choinówka (*Panolis flammea* Den. et Schiff.)

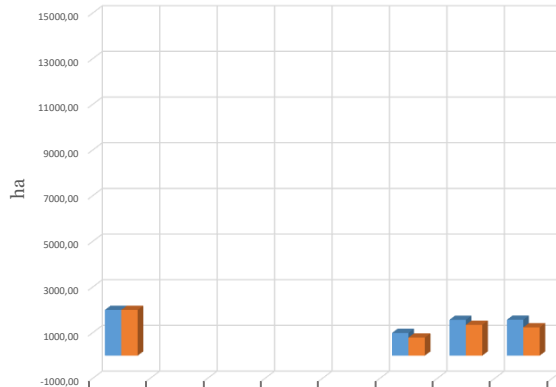
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
■ Występowanie [ha]	16083,4	4229,67					395,93	
■ Zabieg ochronny [ha]	16006,9	3927,60						

Barczatka sosnówka *Dendrolimus pini* L.

- występowanie w latach: **2018** oraz **2023 - 2025**;
- zwalczanie w latach: **2018** (2 000 ha) oraz **2023 - 2025** (łącznie na pow. 3 372,09 ha).

Barczatka sosnówka (*Dendrolimus pini* L.)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
■ Występowanie [ha]	2000,54					992,89	1566,92	1569,91
■ Zabieg ochronny [ha]	2000,00					788,26	1346,33	1237,50

Borecznikowate *Diprionidae*

- występowanie w latach: **2019 - 2024**,
- zwalczanie w latach: **2019** (3 927,60 ha)
oraz **2021 - 2022** (łącznie na pow. 6 763,03 ha).

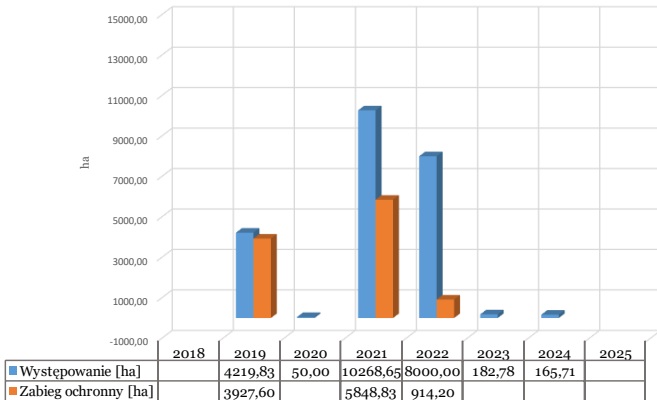

Fot. Nadleśnictwo Barycz

www.zloczew.lodz.lasy.pl

Boreczniki sosnowe (*Diprionidae*)

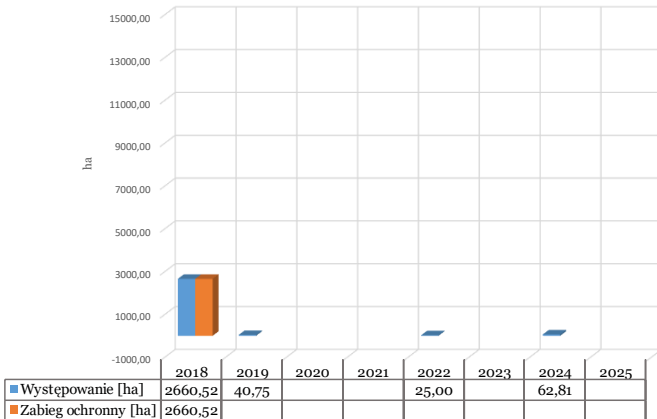

Brudnica mniszka *Lymantria monacha* L.

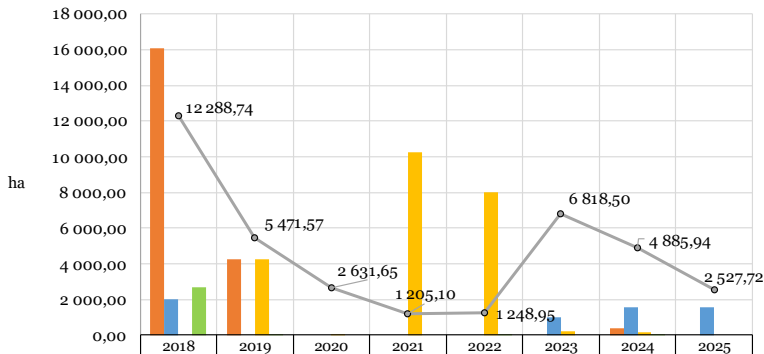
- występowanie w latach: **2018 - 2019** oraz **2022, 2024**;
- zwalczanie w roku: **2018** (2 660,52 ha).

Brudnica mniszka (*Lymantria monacha* L.)

Występowanie szkodników pierwotnych sosny a pozyskanie posuszu sosnowego

Strzygonia choinówka [ha]	16 083,45	4 229,67					395,93	
Barczatka sosnówka [ha]	2 000,54					992,89	1 566,92	1 569,91
Boreczniki sosnowe [ha]		4 219,83	50,00	10 268,65	8 000,00	182,78	165,71	
Brudnica mniszka [ha]	2 660,52	40,75			25,00		62,81	
Pozyskanie posuszu SO [m3]	12 288,74	5 471,57	2 631,65	1 205,10	1 248,95	6 818,50	4 885,94	2 527,72

Szkodniki wtórne na gatunkach iglastych:

- ❖ Przyplaszczek granatek : **2023 – 2024** r.
- ❖ Kornik ostrozębny : 2018 – 2020 / 2023 r.
- ❖ Kornik drukarz : 2018 - 2024 r.

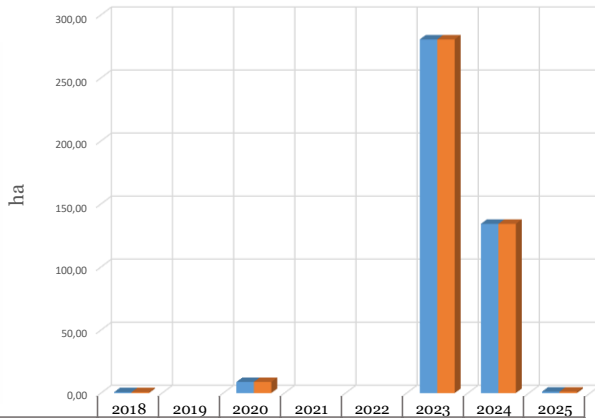
To owady żerujące na osłabionych drzewach, o obniżonej „odporności”. Często atakują drzewa po żerze szkodników pierwotnych, pożarach, suszach i zanieczyszczeniach atmosferycznych.

Szkodniki wtórne?

Przyplaszczek granatek (*Phaenops cyanea* Fabr.)

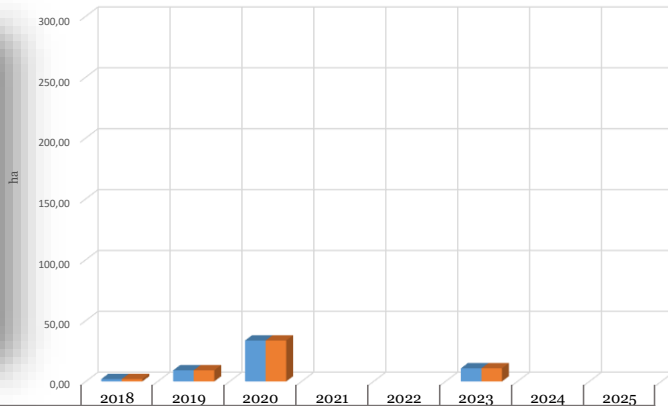

■ Występowanie [ha]	0,70		8,80			280,52	134,21	1,11
■ Zabieg ochronny [ha]	0,70		8,80			280,52	134,21	1,11

Fot. Marek W. Kozłowski

Kornik ostrozębny (*Ips acuminatus* Gyll.)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
■ Występowanie [ha]	1,95	9,13	33,65			10,79		
■ Zabieg ochronny [ha]	1,95	9,13	33,65			10,79		

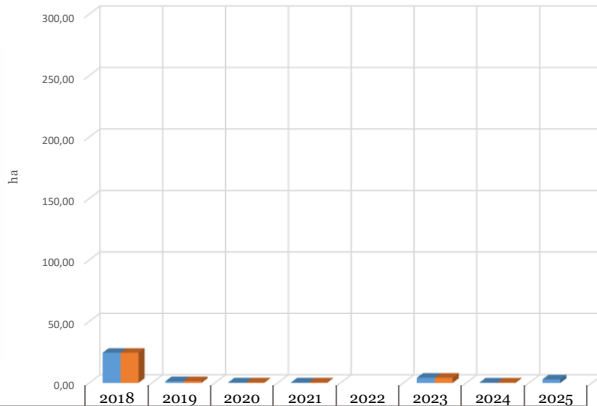
Początek brązowienia igieł sosny to znak, że w górnych partiach drzew młode pokolenie kornika ostrozębego osiągnęło stadium dorosłego chrząszcza. Jeszcze przez 3-4 tygodnie kornik żywi się pod korą wygryzając chodniki. Można go powstrzymać, jeżeli drzewo zostanie natychmiast wycięte, a drewno wywiezione z lasu razem z zagnieżdżonymi w nim kornikami.

Fot. Gilles San Martin

Kornik drukarz (*Ips typographus* L.)

■ Występowanie [ha]	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
	24,53	1,40	0,40	0,43		4,19	0,34	2,85
■ Zabieg ochronny [ha]	24,53	1,40	0,40	0,43		4,19	0,34	

Na dwudziestometrowym świerku
może być aż tysiąc żerowisk i 100 tys.
chrząszczy.

A wystarczy „zaledwie” 5 tys. korników,
aby doprowadzić do zamarcia jednego drzewo.

Fot. J. Kuczyńska

Fot. www.szkodnikidrewna.pl

Drzewo zaatakowane przez kornika drukarza
i tak uschnie, ale wycinając je, możemy uchronić
następne przed tym samym.

Szkodniki owadzie na gatunkach liściastych:

- ❖ Na terenie Nadleśnictwa Grodziec nie odnotowano w ostatnich 8 latach wzmożonego występowania szkodników owadzych na gatunkach liściastych.
- ❖ Zaewidencjonowano szkody np. od opiętka, jednak miały one charakter incydentalny - bez wpływu na stabilność drzewostanów.

Fot. ZOL w Łopuchówku

Na terenie Nadleśnictwa Grodziec
nie występują historycznie udokumentowane
uporczywe pędraczyska.

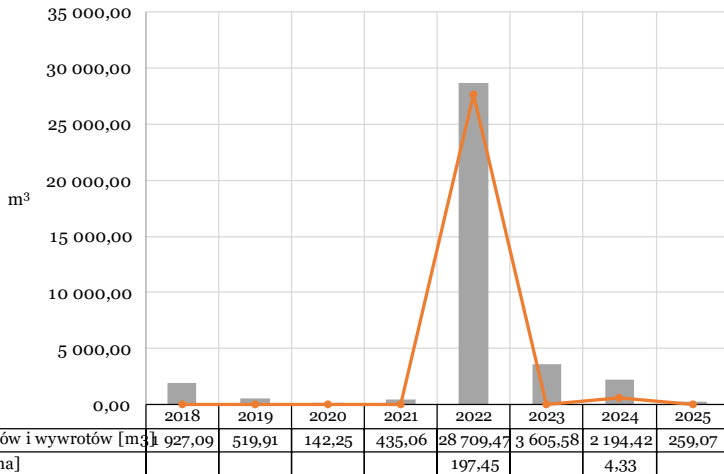
Jedynie w 2025r. udokumentowano zagrożenie
od guniaka czerwczyka na łącznej powierzchni
zaledwie 0,93 ha.

Szkody abiotyczne – najczęstszymi czynnikami są:

- ❖ Wiatr – w szczególności szkody z 2022r.
- ❖ Zmrożenia
- ❖ Obniżenie poziomu wód, susza
- ❖ Pożary

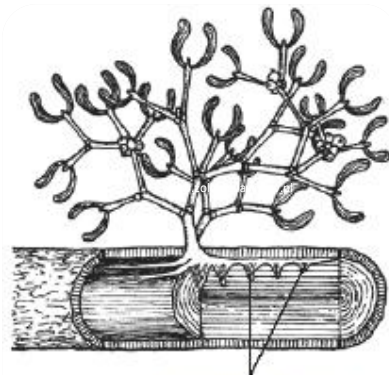

Wiatr

Choroby grzybowe i jemiola:

❖ Jemiola na gatunkach iglastych: **2019 r. – 2025 r.**

ssawki jemioli

ssawki jemioli

JEMIOŁA W NATACIU

Jemiola pospolita (*Viscum album* L.) to ciepłolubny półpasożyt, zasiedlający niektóre gatunki drzew. Energię produkuje samodzielnie (podczas fotosyntezy), lecz wodę i składniki odżywcze pobiera z drzewa, w które najpierw wstaje ssawkami, a potem korzeniami. Pojedyncze osobniki nie są szkodliwe, lecz ich nadmierna liczba doprowadza do zamierania drzewa oraz całych fragmentów lasów.

SCHEMAT ROZPRZESTRZENIANIA

Najczęściej i najszybciej pojawia się na drzewach dorodnych, starych i bardziej nasłonecznionych.

CO SPRZYJA EKSPANSJI JEMIOŁY?

Zmiana klimatu, a w szczególności wzrost temperatury, susze, brak długich, mroźnych zim.

Obecność ptaków, które roznoszą nasiona (paszkioty, kwiczoły, jemiolutki). Ptaki zjadają owoce, wydają niestrawione nasiona, które na odpowiednim podłożu zaczynają kiełkować.

DLACZEGO JEST PROBLEMEM?

Zmiana klimatu i związane z nią osłabienie drzewostanów przyspieszają zasiedlanie przez tego półpasożyta kolejnych terenów. Negatywny wpływ jemioli jest większy niż wcześniej sądzono. W ostatnich latach jemiola coraz częściej zasiedla nie tylko brzozy, ale także sosnę i jodłę. **Dalsze jej rozprzestrzenianie się, przy braku działań ze strony leśników może oznaczać zamieranie olbrzymich fragmentów lasów**, gdyż roślina ta nie posiada naturalnych wrogów, którzy mogliby ograniczyć jej liczebność.

PODGAUNKI JEMIOŁY I GATUNKI DRZEW, KTÓRE ZASIEDLA

- **jemiola pospolita**
topola, wierzba, brzoza, lipa, klon, grab
- **jemiola rozpięchła**
sosna, rzadziej modrzew i świerk
- **jemiola jodłowa**
jodła

OBSZARY NAJCZĘSTSZEGO WYSTĘPOWANIA

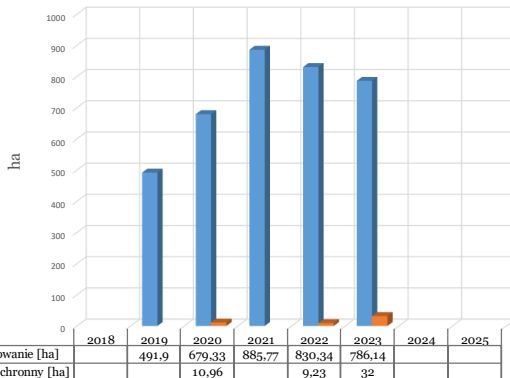

JAK WALCZYĆ Z JEMIOŁĄ?

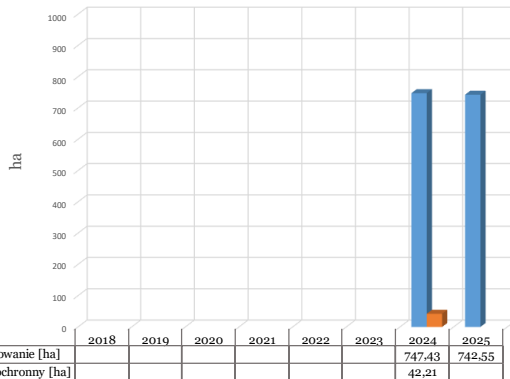
Usunąć zarażone drzewa lub nawet drzewostany zanim jemiola opanuje kolejne.

Oderwanie od gałęzi jest nieskuteczne (korzenie wnikają w głąb) i może być niebezpieczne ze względu na umiejscowienie jemioli na drzewie. Metody stosowane w arborystyce np. w parkach, w stosunku do pojedynczych drzew, nie mają zastosowania w leśnictwie ze względu na masowe zasiedlanie drzew przez jemiolę.

Jemiola na gatunkach iglastych

Jemiola na sośnie (od 2024r.)

Szkody powodowane przez zwierzyne:

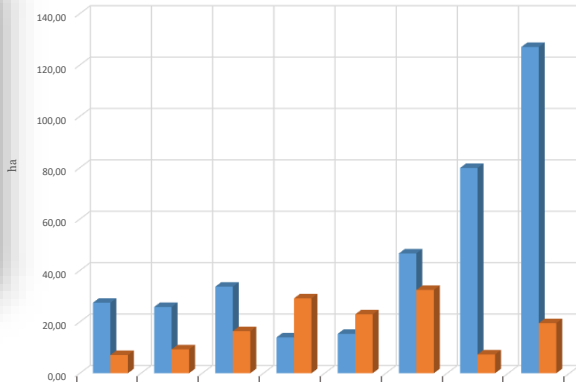
❖ Jeleniowate: 2018 r. - 2025 r.

www.kulik.org.pl

Jeleniowate (*Cervidae*)

■ Występowanie [ha]	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
■ Zabieg ochronny [ha]	27,45	25,80	33,71	13,95	15,35	46,65	79,93	127,00
	7,08	9,31	16,38	29,16	22,92	32,43	7,31	19,50

Podsumowanie

- Stan sanitarny drzewostanów na terenie Nadleśnictwa Grodziec można uznać za **zadowalający**, jednak duża powierzchnia drzewostanów została uszkodzona przez szkodniki pierwotne i może wykazywać cechy **obniżonej stabilności**;
- Obserwacja i ewidencja szkód w ciągu ostatnich 8 lat wskazuje, że największe zagrożenie stanowią **szkodniki pierwotne sosny**, w szczególności: **strzygonia choinówka**, **barczatka sosnowka**, **boreczniki sosnowe** czy brudnica mniszka;
- W związku ze wzmożonym występowaniem ww. gatunków wykonano zabiegi wielkoobszarowego ograniczenia liczebności szkodników pierwotnych na łącznej powierzchni **38 657,82 ha**;
- Jako najważniejsze czynniki abiotyczne przyczyniające się do powstawania szkód należy zaliczyć **wiatr** oraz obniżający się poziom wód gruntowych czy brak pokrywy śnieżnej w okresie zimowym;
- W związku z występowaniem szkód od wiatru pozyskano łącznie **37 792,85 m³** złomów i wywrotów;

Podsumowanie

- W efekcie osłabienia drzew (m.in. suszą) stwierdza się również występowanie szkodników wtórnych, w szczególności: **przyplaszczka granatka, kornika ostrożębnego czy kornika drukarza;**
- Nadleśnictwo regularnie inwentaryzuje i pozyskuje posusz w celu utrzymania dobrego stanu sanitarnego;
- Na terenie Nadleśnictwa Grodziec nie obserwuje się wzmożonego występowania szkodników owadzych na gatunkach liściastych. Obecnie nie stanowią one istotnego zagrożenia dla kondycji zdrowotnej i stabilności drzewostanów;
- Od 2018 roku wzrasta znaczenie szkód w postaci osłabienia i zamierania drzew w związku z rozwojem półpasożyta – **jemioly rozpierzchłej;**
- W ostatnim czasie można zaobserwować wzrost występowania uszkodzeń ze strony **zwierzyny płowej.** Nadleśnictwo podejmuje regularne działania mające na celu ograniczanie szkód od zwierzyny.

Las Państwowe

Dziękuję za uwagę

Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych
Zespół Ochrony Lasu w Łopuchówku
Łopuchówko 1, 62-095 Murowana Goślina
zollopuchowko@lasy.gov.pl
tel.: +48 61 812 01 81